

Ім'я користувача:
Полтавський інститут економіки і права Полтавськи...

ID перевірки:
1015883577

Дата перевірки:
03.11.2023 08:17:42 EET

Тип перевірки:
Doc vs Internet + Library

Дата звіту:
10.01.2024 14:32:48 EET

ID користувача:
100011300

Назва документа: Сороченко

Кількість сторінок: 45 Кількість слів: 9667 Кількість символів: 76601 Розмір файлу: 68.56 KB ID файлу: 1015545752

3.59% Схожість

Найбільша схожість: 0.71% з Інтернет-джерелом (https://otherreferats.allbest.ru/languages/01215747_0.html)

3.59% Джерела з Інтернету

188

Сторінка 47

Не знайдено джерел з Бібліотеки

0% Цитат

Вилучення цитат вимкнене

Вилучення списку бібліографічних посилань вимкнене

0% Вилучень

Немає вилучених джерел

Модифікації

Виявлено модифікації тексту. Детальна інформація доступна в онлайн-звіті.

Замінені символи

35

РОЗДІЛ 1. ПЕРЕКЛАД ВІЙСЬКОВОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ ЯК ОСОБЛИВИЙ ВИД ПЕРЕКЛАДУ

1.1. Загальна теорія перекладу

Переклад - це не тільки мистецтво, а й професія. За довгу історію перекладацьких робіт професіонали своєї справи доклали чимало зусиль і досягли великих успіхів у перекладі книжок, кінофільмів, випустивши безліч відомих варіацій перекладу, що дають змогу глядачам дізнатись про різноманітну й барвисту іноземну культуру та звичаї, відчутти чарівність і вплив різних мов.

Коло діяльності, що охоплюється поняттям "переклад", неймовірно широке, тому необхідно уточнити, як самі лінгвісти визначають цей термін. Раннє визначення поняття "переклад" належить А. Еттінгеру, який вважає, що "...переклад може бути визначений як перетворення знаків або репрезентацій на інші знаки або репрезентації. Якщо оригінали виражають якесь значення, то ми зазвичай вимагаємо, щоб їхнє відображення виражало те саме значення або (що реалістичніше), щоб воно, наскільки це можливо, виражало те саме значення. Збереження інваріантного значення є центральною проблемою перекладу з однієї природної мови на іншу..." [40, с. 104]. На думку А. Ф. Федорова: "переклад - це процес, який відбувається у формі психічного акту і полягає в тому, що мовленнєвий твір (текст або усне висловлювання), який виник однією, вихідною, мовою, перетворюється іншою мовою, мовою, яка перекладає" [28, с. 10]. І.С. Алексєєва дає таке визначення: "Переклад - це діяльність, що полягає у варіативному перевираженні, перекодуванні тексту, породженого однією мовою, у текст іншою мовою, здійснювана перекладачем, який творчо обирає варіант залежно від варіативних ресурсів мови, виду перекладу, завдань перекладу, типу тексту та під впливом власної індивідуальності; переклад - це також і результат описаної вище діяльності" [1, с. 7]

Теорія перекладу має багатовікову історію, навіть у далекому минулому понад сто тисяч людей присвятили своє життя перекладу релігійної та світської літератури, а приблизно три тисячі людей перекладали Біблію вісьмома сотнями мов, щоб 80% світового населення змогли її прочитати [39, с. 1]. Проте перекладознавство як наука почало формуватися лише в сорокових роках ХХ сторіччя як самостійна наукова дисципліна, яка вимагає радикальних змін у підходах та класифікації. перекладознавство характеризується широким розмаїттям концепцій, теорій і методів дослідження, а саме - перекладацьких

Головною теорією є загальна. Під "загальною теорією перекладу" розуміють переклад, який вивчає більш загальні лінгвістичні перекладацькі закономірності, незалежно від будь-яких конкретних мов, що беруть участь у процесі перекладу, або ж особливостей способу здійснення перекладу.

Наприкінці ХХ століття А. Д. Швейцер зазначав, що "загальна теорія перекладу є міждисциплінарним напрямом, лінгвістичним за своєю основою, тісно переплетеним зі порівняльним мовознавством, психолінгвістикою, соціолінгвістикою, етнолінгвістикою, лінгвістичною географією" [30, с. 16]. Таким чином, загальна теорія перекладу є міждисциплінарною наукою, оскільки містить у собі різні лінгвістичні дисципліни.

Жодна наука не може існувати без урахування минулого досвіду, без опертя на праці попередників у відповідній галузі. Маркс і Енгельс вважали, що мова - це безпосередня дійсність думки, яка виникає на основі людської потреби в спілкуванні [28]. Отже, дане твердження відкриває нові перспективи для мови, бо показує значущість питання про стосунки між різними мовами, а отже, і значущість перекладу.

В. Н. Комісаров вважає, що в основі будови кожної мови лежить один і той самий принцип, що дає змогу співвідносити мовні одиниці в процесі перекладу [14, с. 406]. Також усі мови володіють широким словниковим і граматичним складом, усі здатні виражати понятійні категорії

місця, часу, модальності тощо. Тому, можна припустити, що всі мови об'єднує єдність людського мислення і навколишнього світу, а отже, визначає можливість перекладу.

Однак під час перекладу часто виникають складнощі через те, що не можна передати думку з однієї мови на іншу просто прямим перекладом. На основі цього факту Пітер Ньюмарк, професор і перекладач з Англії, запропонував свою класифікацію перекладацьких стратегій [38]: перенесення, натуралізація, культурний еквівалент, функціональний еквівалент, описовий еквівалент, компонентний аналіз, синонімія, наскрізний переклад, зрушення або транспозиції, модуляція, визнаний переклад, компенсація, парафраза, куплети, примітки.

Кожна з перелічених п'ятнадцяти перекладацьких стратегій має свої характеристики, які П. Ньюмарк визначає так:

"перенесення - процес перенесення слова з вихідної мови в мову, якою воно перекладається шляхом транслітерації;

натуралізація - адаптація слова з вихідної мови до нормальної вимови та морфології мовою перекладу;

культурний еквівалент - заміна культурного слова в мові перекладу, однак, це слово не дорівнює оригіналу;

функціональний еквівалент - використання нейтрального до культури слова;

описовий еквівалент - поняття з вихідної мови пояснюється кількома словами в мові перекладу;

компонентний аналіз - порівняння слів у мові-оригіналі та в мові-перекладі, що мають схоже значення, але не є очевидним еквівалентом, тож під час перекладу демонструються спочатку спільні, а потім їхні різні смислові компоненти;

синонімія - це близький за значенням еквівалент;

наскрізний переклад (калька) - буквальний переклад загальних словосполучень, частин складносурядних речень;

зсуви або транспозиції - це стратегія, що містить у собі зміну граматики мови-оригіналу під час перекладу її іншою мовою, наприклад, зміну однини на множину, зміну структури однієї мови за умови, що подібної структури немає в іншій мові, зміну групи іменників на один узагальнювальний іменник і так далі;

модуляція - стратегія, у результаті якої перекладач відтворює повідомлення оригінального тексту в тексті перекладу відповідно до чинних норм мови-перекладу;

визнаний переклад - використання офіційного або загальноприйнятого перекладу будь-якого інституційного терміна;

компенсація - стратегія, за якої відбувається втрата сенсу в одній частині речення, але компенсується в іншій;

парафраза - стратегія, що детально пояснює значення термінів, пов'язаний із культурою. Парафраза пояснює значення термінів набагато детальніше, ніж описовий еквівалент;

куплети - поєднання двох різних стратегій;

примітки - додаткова інформація про переклад" [38].

Під час аналізу термінології фільмів у Розділі 2 ми використовуємо цю класифікацію Пітера Ньюмарка.

Також існують кілька ключових критеріїв, яким має відповідати грамотний переклад:

"переклад має передавати справжнє значення вихідного тексту;

структура перекладу повинна мати ту саму синтаксичну структуру, що й оригінал, з урахуванням відмінностей між мовами;

вміння розрізняти фіксовані вирази в будь-якій мові, а також ідентифікувати особисті вирази автора;

перекладач має бути максимально об'єктивним, щоб передати точність і цілісність тексту;

збереження мовного стилю тексту, якщо це можливо;

використання відповідних ідіоматичних виразів, засобів виразності, сленгу, жаргонізмів, висловлювань, фразових дієслів тощо"[36].

Таким чином, ми дізналися, як російські та зарубіжні лінгвісти визначають поняття "переклад", вивчили основні стратегії перекладу, запропоновані Пітером Ньюмарком, а також познайомилися з головними критеріями гарного перекладу.

1.2. Способи утворення військових термінів

У зв'язку з досить бурхливим розвитком військової індустрії, з'являються дедалі нові й нові військові терміни, які можуть утворюватися і з'являтися в мові абсолютно різними способами.

Перш ніж дати докладні характеристики продуктивних способів утворення військових термінів, що формуються з одиниць, які вже існують у конкретній мові, необхідно згадати, що багато одиниць військової термінології приходять у вживання з інших мов. Такий спосіб створення військового терміна називається запозиченням.

Кількість запозичених термінів в англійській мові відносно невелика, більша частина з них, в основному, запозичена з французької або німецької мов, наприклад, derKaserne - caserne - казарма з німецької або forsetaеure - форс мажор з французької. Багато запозичень з'явилися в мові в епоху Петра I, оскільки під час його правління відбулася велика кількість звершень і змін, що дуже сильно вплинуло на російську мову. Проте В. І. Даль, Н. І. Новіков і багато інших виступали проти використання іншомовних слів у російській мові. Так, наприклад, Олександр Петрович Сумароков писав: "...сприйняття чужих слів, а особливо без необхідності, є не збагачення, але псування мови..." [43].

Крім того, існує група термінів, які були утворені в англійській мові шляхом використання латинських і грецьких коренів і стали

інтернаціональними, тобто їхній сенс, здебільшого, має бути зрозумілий будь-якій людині з будь-якої країни. До інтернаціональних термінів можна віднести, наприклад, lieutenant, general, major, division тощо.

Однак існують так звані "хибні друзі перекладача", тобто слова або терміни, які однаково пишуться або вимовляються в різних мовах, але можуть мати дещо інше значення. Ці мовні одиниці становлять неабиякий інтерес для фахівців, оскільки перекладачі схильні сприймати зовнішню формальну схожість за семантичну близькість і розглядати слова, що виглядають однаково, як постійні еквіваленти. Проте формальна схожість таких слів може призвести до помилок під час перекладу, адже навіть практично однакові слова в різних мовах не завжди однакові за своїм значенням. Як правило, така формальна схожість є результатом того, що два слова мають спільне походження. До групи таких слів належать: ammunition - боєприпаси, хоча російською мовою це слово радше нагадує нам термін "амуніція" або ж "спорядження"; bomb - перекладається не тільки як "бомба", а й як "мінометна міна". Насправді існує величезна кількість таких слів і термінів, які відносяться не тільки до військової сфери використання, а й до звичайної повсякденної лексики, тому людям, які вивчають термінологію, необхідно бути особливо уважними й обережними з такими словами.

"Помилкових друзів перекладача" можна розділити на дві групи:

1) слова, що мають схожу форму, але зовсім інше значення: data - дані, відомості, інформація (але не дата), parole - усне свідчення або заява (але не пароль);

2) слова, які не є повністю взаємозамінними, хоча в їхній семантиці є спільні елементи: compass - циркуль, межа, діапазон (але не компас), apparatus - прилад, інструмент, механічний пристрій, установка (але не апарат або апаратура).

Військові терміни, створені в англійській мові на базі вже наявних знаків, становлять понад 80% усієї військової термінології мови [54]. На

даний момент у системі утворення термінів існує чотири основні продуктивні способи: афіксація, словоскладання, скорочення, конверсія.

Афіксацією називається спосіб словотворення, у якому нові слова створюють за допомогою словотвірних афіксів, тобто суфіксів або префіксів, що прикріплюються до основ, які можуть належати до різних частин мови.

Найбільш використовувани суфікси, що вживаються з іменниками, це: **-ability - maintainability, -al - survival, -ance - resistance, -ence - deterrence, -ent - deterrent, -er - launcher, -ion - reunion, -ment - bombardment, -ness - hardness, -ty - casualty** і велика кількість інших.

Для прикметників найбільш уживаними суфіксами є: **-able - transportable, -al - operational, -ic - strategic** тощо.

До дієслівних суфіксів належить набагато менша їх кількість, ніж, наприклад, до іменників: **-ate - activate, motivate, -ize - mobilize**. У наведеному прикладі представлено найбільш використовувани дієслівні суфікси.

Префікси, так само як і суфікси, поділяються на групи відповідно до частин мови.

Для утворення іменників найчастіше використовуються: **anti- - antiwar, co- - cooperation, dis- - disagreement, non- -nonproliferation, over- - overkill**.

До префіксів, що поєднуються з прикметниками, можна віднести: **extra- - extravehicular, in- - inaccessible, inter- - intercontinental, ir- - irresponsible, non- - nonnuclear, post- - postwar, pre- - prewar, under- - understaffed** та інші.

До дієслівних префіксів відносять: **co- - coordinate, counter- - counterattack, de- -decontaminate, mis- - mislead, over- - overrun, pre- - prearrange, un- - uploski** та інші.

Другий спосіб утворення нових військових термінів - словоскладання. Словосполучення - це спосіб словотворення, у якому нові терміни утворюються за допомогою додавання або з'єднання кількох основ

інших слів або термінів. Терміни, що належать до цієї групи, поділяються на кілька структурних типів:

1) Складні іменники:

А) основа двох або більше іменників: aircraft, battlefield, man-load;

Б) основи двох або більше іменників, які з'єднані між собою
прийменником: man-of-war, shifting-of-stocks, ship-to-shore operation;

В) основа прикметника, поєднана з основою іменника: strongpoint, above-ground;

Г) основа дієслова, поєднана з основою прислівника: break-through, countdown.

2) Складні прикметники:

А) основа іменника з основою прикметника: battlewise,
придатний до моря;

Б) основа іменника, поєднана з основою першого
дієприкметника: armor-piercing, target-seeking, a craft-loading plan;

В) основа іменника, поєднана з основою другого
дієприкметника: helmet-mounted, air-delivered, air-landed;

Г) з'єднання двох або більше основ прикметників: nuclear-free,
холодно-волога уніформа;

Д) основа прислівника й основа першого дієприкметника: hard-
hitting,

перехресний набір;

Е) основа прислівника й основа другого дієприкметника: hard-
fought,

найменш залучені;

Ж) основа прикметника, поєднана з основою другого
дієприкметника: nuclear-powered, air-borne.

3) Складні дієслова:

А) основа прислівника, поєднана з основою дієслова: outfight,
downgrade;

Б) основа іменника, поєднана з основою дієслова:
маніпуляція, повітряне падіння.

Третім і дуже поширеним способом морфологічного утворення військової термінології в англійській мові є скорочення. У цьому разі при утворенні нової термінологічної одиниці відбувається скорочення або ж відпадання частини графічної чи звукової форми слова.

Здебільшого цей спосіб використовується в тих випадках, коли необхідна стислість і стислість, наприклад, під час написання військових документів, для яких ці параметри є ключовими. У цьому конкретно наведеному прикладі скорочення не можна розглядати як спосіб словотворення, тому що в цьому разі нові слова не утворюються, а лише скорочуються вже наявні терміни, які перетворюються на аббревіатури тощо. Отже, про утворення нового слова за допомогою скорочення можна говорити тільки тоді, коли це слово вживається не тільки в письмовому мовленні, а й в усному, або ж коли термін вживається в тих письмових текстах, у яких використання скорочень не є нормальним явищем.

Виділяють три основні види утворення термінів шляхом їх скорочення:

- 1) Скорочення початку слова: [heli]copter, [para]chute;
- 2) Скорочення середини слова: arty замість artillery;
- 3) Скорочення кінця слова: frag[ment], prop[eller].

Проте можливі різні варіанти комбінування цих видів скорочення або усічення, наприклад, medico (medicalofficer), nukes (nuclearweapons), radome (radar + dome) та інші.

Існують також складноскорочені терміни: A-bag (assaultbag), H-bomb (hydrogenbomb).

Такі скорочення в мовленні або на письмі часто змінюють своє стилістичне забарвлення і стають більш фамільярними, проте з часом таке сприйняття певних скорочень може зникнути, а усічене слово перестане

сприйматися як скорочення, що може бути використане лише в міжособистісному спілкуванні, наприклад, слово **plan** у сучасній англійській мові більше не сприймається як скорочене від *airplane*.

Останній, морфологічний спосіб утворення військових термінів називається конверсія. Конверсія - це доволі поширений варіант словотворення не лише у сфері військової термінології, а й у будь-якій галузі англійської мови загалом. Конверсія утворюється шляхом перетворення однієї частини мови на іншу без зміни вихідної форми, наприклад, під час перетворення іменника на дієслово: *shell* - *toshell*, *rocket* - *torocket*. Цей спосіб словотворення характерний для англійської мови через її аналітичну будову, оскільки конверсія відкриває морфологічну свободу для мови, коли одне й те саме слово може вживатися як різні частини мови і мати різні синтаксичні функції. Крім того, поширеність конверсії може пояснюватися тим, що в англійській мові багато непохідних слів і мало похідних словотворчих афіксів [59].

Дієслово, утворене за допомогою цього способу, позначає дію, пов'язану з вихідним значенням іменника. Для перекладачів і термінологів цей спосіб утворення слів може викликати труднощі, оскільки не всі дієслова, утворені від іменників, можуть мати відповідні еквіваленти перекладу в російській мові. Наприклад, *a mortar* - міномет, *tomortar* - обстрілювати з міномета або вести вогонь із міномета, але не "мінометувати".

Крім того, існує ще й лексико-семантичне словотворення, за якого внаслідок будь-яких семантичних змін відбувається перенесення назви одного предмета на інший на підставі подібностей їхніх ознак, якостей або явищ. У підсумку назва і значення нового слова іноді може настільки відрізнятись від вихідного, що часто буває складно їх якось пов'язати між собою, тому слово, утворене від першого, буде його омонімом. Наприклад, термін *missile* має більш відчутний зв'язок між своїми значеннями: 1) снаряд (будь-який); 2) ракета (як снаряд, засіб ураження).

Ба більше, внаслідок лексико-семантичних змін терміни здатні розширювати або звужувати своє значення. Як приклад звернемося до дієслова *toland*, перше значення якого "приземлятися, висаджуватися на берег". У царині сучасної військової термінології воно розширило своє значення до "здійснювати посадку на будь-яку поверхню (на воду тощо)".

Багато часто вживаних дієслів, які можуть входити до складу військової термінології, набувають нових особливих значень, пов'язаних із первісними та загальновідомими: *toclearapoint* - проходити ділянку, *todeliverfire* - вести вогонь, *todress* - дорівнювати, *tonegotiateanobstacle* - долати перешкоду.

Також може спостерігатися і зміна значень власних імен, оскільки в англійській мові загалом, а в царині військової термінології зокрема, власні імена використовуються для назви предметів озброєння і військової техніки або ж під час метафоричного перенесення імені на інший предмет за наявності їхньої схожості: *Hiroshima*-Хіросима використовується прозивним способом у значенні "застосування ядерної зброї до населеного пункту", *Pearl Harbor*-Перл Харбор- "раптовий напад".

Власні імена можуть використовуватися і у випадках метонімічного перенесення на підставі існуючого зв'язку між предметами як асоціації: *FortBenning* - "піхотна школа", *FortKnox* - "школа бронетанкових військ".

1.3. Специфіка та особливості перекладу військової термінології

У всі часи військова термінологія відігравала надважливу роль у житті кожного народу, адже від правильного розуміння і перекладу військових термінів може залежати не тільки зміст текстів і фільмів, а й збереження людських життів, якщо йдеться про справжнє військове протистояння. Науковці визначають військові тексти як особливий різновид літератури через зростання суспільних хвилювань з приводу безпеки. На думку В. М. Шевчук, військова термінологія - це "впорядкована сукупність

військових термінів мови, що відображають поняттєвий апарат військової науки та, ширше, військової справи і пов'язані з формами й способами ведення війни, з питаннями стратегічного використання збройних сил, а також оперативного використання об'єднань, з'єднань, частин і підрозділів, з їхньою організацією, озброєнням і технічним оснащенням" [33, с. 25].

Військову літературу можна віднести до двох функціональних мовних стилів - офіційно-ділового та науково-технічного, що пов'язано з особливою комунікативною та функціональною спрямованістю військової літератури.

Характерними рисами офіційно-ділового стилю є: неособистий характер, точність, конкретність, заборона на подвійне тлумачення. Також тексти, написані в офіційно-діловому стилі, а відтак і військові, містять у собі широке використання аббревіатур, скорочень і символів, які, на думку О. І. Гальперіна, "мають на меті не лише досягнення стислості, а й є кодом" [8, с. 433].

Щодо науково-технічного стилю, то, на думку А. Л. Пумпянського, його стильовими рисами є логічність, однозначність, доказовість та узагальненість [19, с. 302]. Отже, саме таким критеріям має відповідати грамотний військовий переклад.

Головним завданням під час перекладу військових текстів і документів є правильне визначення ідеї або ситуації, описаної в оригіналі. У нашій роботі ми дослідимо специфіку військової термінології, однак, для початку необхідно розібратися, що таке термін у загальному розумінні.

Так, на думку А. А. Реформатського, "терміни - це слова спеціальні, обмежені своїм особливим призначенням; слова, які прагнуть бути однозначними як точне вираження понять і називання речей" [21, с. 14]. О. С. Ахманова, своєю чергою, каже, що "термін - слово або словосполучення спеціального (наукового, технічного тощо) для точного вираження спеціальних понять і позначення спеціальних предметів" [2, с. 448]. "Термін -

це основний понятійний елемент мови для спеціальних цілей", - каже А. В. Суперанська, а С. В. Гриньов-Гриневич стверджує, що термін - це "номінативна спеціальна лексична одиниця спеціальної мови, що приймається для точного найменування спеціальних понять" [26, с. 14; 11, с. 22].

Таким чином, можна дійти висновку, що терміни - це слова або словосполучення слів, які позначають певні наукові поняття і точно та однозначно передають їхній зміст.

На сьогоднішній день військова наука та індустрія швидко розвиваються, тож постійно з'являються нові поняття, що потребують особливої уваги, адже без впорядкування та правильного розуміння цього виду термінології утруднюється і сприйняття не лише військових текстів, фільмів, а й військової галузі як науки загалом.

Деякі вчені-лінгвісти, наприклад Г. М. Стрелковський, стверджують, що не можна узагальнювати всі військові поняття в єдину групу "військова термінологія", оскільки практично всі вони належать до абсолютно різних сфер і галузей військових і технічних знань, родів військ або видів збройних сил [22, с. 272]. Виходячи з цього факту, у більшості країн створюють спеціальні військові організації, які вивчають військову термінологію, створюють спеціальний тезаурус і довідники, що можуть дати уявлення про будь-який термін або військове поняття звичайній цивільній людині.

Сучасна військова термінологія зазвичай поділяється на дві великі групи:

1) офіційна термінологія, яка складається зі статутних термінів, а саме термінів, що позначають різноманітні поняття військової науки і зазвичай вживаються в певній сфері військового спілкування;

2) нестатутна термінологія, яка здебільшого використовується виключно в міжособистісному спілкуванні між військовослужбовцями або у військових фільмах і літературі, але не є прийнятною для офіційного спілкування [12].

Нестатутна лексика вживається в усному мовленні військових, тому є різновидом сленгу, але також може закріплюватися в мові й через фіксування її в літературі, проте найчастіше вона має певне емоційне забарвлення, тож може бути незрозуміла під час офіційного військового спілкування, де використовують винятково статутну термінологію.

Усі військові тексти та інші військові матеріали відрізняються від текстів інших категорій тим, що вони завжди сповнені спеціальної військової термінології, науково-технічних назв, сполучень, що є стійкими лише для військової категорії текстів, спеціальних позначень, скорочень, клішованих конструкцій. Відповідно до цього факту, військові тексти і матеріали характеризуються чіткою і стислою побудовою, конкретним формулюванням слів і думок, суворим поділом ідей і водночас мають бути зрозумілими реципієнту і легко сприйматися.

Відповідно до цих вимог з'явилися такі поняття як "адекватність" і "еквівалентність". Деякі перекладачі вважають, що ці поняття мають однакове значення і є взаємозамінними. Проте ці терміни мають різне значення, проте тісно пов'язані один з одним.

Адекватність перекладу - це термін, під яким розуміють той переклад, що є максимально наближеним до вихідного тексту і не піддається серйозним трансформаціям, під час яких може бути загублено якийсь сенс, але не на семантичному, а скоріше на комунікативному рівні [30, с. 92]. Адекватність перекладу більшою мірою орієнтована на того, кому спрямований сам переклад, тобто він має відповідати меті, яка була поставлена перед перекладачем для отримання необхідної інформації [13].

Для досягнення поставленої мети перекладач у процесі всієї своєї роботи повинен щоразу обирати оптимальну стратегію перекладу й адаптувати її до певного тексту, витягуючи при цьому ключову інформацію. Якщо в результаті перекладу заданої мети досягнуто, то переклад можна вважати адекватним [46].

Існує дві вимоги, якими повинен володіти адекватний переклад: точність, тобто правильне передання інформації з оригінального тексту, документа або висловлювання, і повнота, тобто заборона навмисних або випадкових опущень.

Крім того, І. Я. Рецкер виділяє три типи регулярних кореляцій, які допомагають досягти адекватності перекладу [20]:

1) Еквіваленти або регулярні форми перекладу, які не залежать від контексту. Найчастіше до них належать терміни, географічні назви та власні імена;

2) Аналоги або контекстуальні відповідності, коли цільова мова володіє кількома словами для вираження одного і того ж значення слова вихідної мови: soldier - private, serviceman, military;

3) Перетворення або адекватні заміни.

Проаналізувавши цю інформацію, можна сказати, що головним параметром будь-якого перекладу, особливо військового, є його точність.

Своєю чергою, поняття "еквівалентний" має значення "рівнозначний". Отже, еквівалентність - це щось рівнозначне або рівноцінне, що може замінити оригінал. Таким чином, еквівалентність перекладу - це критерій, що відповідає за точну передачу смислу на семантичному рівні, тобто це "реальна смислова близькість текстів оригіналу та перекладу, що досягається в процесі перекладу" [15, с. 51]. Хоча оригінал тексту і його переклад не можуть повністю відповідати один одному, еквівалентність передбачає максимальну їхню відповідність. Мета еквівалентного перекладу - зберегти зміст і стилістичні функції тексту-оригіналу.

Вітчизняний перекладач-лінгвіст В. Н. Комісаров виділяє п'ять рівнів еквівалентності [10, с. 7-8]:

1) Еквівалентність на рівні збереження мети комунікації, яка полягає у збереженні частини змісту оригіналу, що вказує на загальну мовленнєву функцію тексту в акті комунікації та є метою комунікації.

2) Еквівалентність на рівні збереження ситуації. На цьому рівні загальна частина змісту оригіналу і перекладу не тільки передає однакову мету комунікації, а й відображає одну й ту саму позамовну ситуацію.

3) Еквівалентність на рівні структури висловлювання. Цей тип еквівалентності передбачає відтворення в перекладі значної частини значень синтаксичних структур оригіналу.

4) Еквівалентність на рівні повідомлення. За такого перекладу зберігається мета комунікації, описується одна й та сама ситуація, а також зберігаються загальні поняття, за допомогою яких ця ситуація позначена в оригіналі, хоча ні синтаксична структура, ні використані в перекладі слова не відтворюють синтаксичної структури та значень слів оригіналу.

5) Еквівалентність на рівні мовних знаків. У цьому типі еквівалентності зберігається мета комунікації, опис ситуації, зміст повідомлення, значення синтаксичних структур і значення слів, тобто досягається найбільша близькість змісту оригіналу та перекладу.

У підсумку можна дійти висновку, що завдання адекватності - це правильна передача комунікативних умов, тоді як еквівалентність відповідальна за відповідність семантичних умов між текстом-оригіналом і його перекладом.

З вищенаведеної інформації стає очевидно, що адекватність та еквівалентність перекладу є невід'ємними частинами, особливо у сфері військового перекладу, адже від них залежить правильність і точність повідомлення, яке необхідно перекласти російською мовою.

Крім того, особливістю військової термінології є особливі групи стійких сполучень, які поділяються на [47]:

1) Змінно-стійкі термінологічні поєднання, які виключають можливість різного смислового тлумачення у зв'язку з вимогою ясного і точного перекладу, наприклад, toholdaposition - утримувати позицію, toshiftfire - переносити вогонь по фронту;

2) Різноманітні афоризми, приказки чи прислів'я, що мають стосунок до військової справи: goodbeginningishalfabattle- гарний початок - половина перемоги;

3) Стійкі поєднання, які є певними кодами під час прихованого управління військами: pojoу - ціль не виявлено;

4) Команди: Right, Face! - Напра-во!

На основі цієї інформації можна дійти висновку, що деякі вирази та поєднання, які належать до перелічених вище груп, уже мають встановлені еквіваленти в російській мові, що також є особливістю військового перекладу.

Також, військові тексти можуть містити не тільки усне повідомлення, а й різні символи, скорочення, таблиці та іншу графічну інформацію, що часто ускладнює розуміння тексту.

Отже, перекладачі, які працюють із військовими текстами, мають регулярно вивчати спеціальну літературу, бути в курсі всіх нововведень у цій галузі та використовувати досвід фахівців. Отже, можна бути впевненим, що правильний військовий переклад вимагає великої майстерності професійного перекладача, адже навіть звичайнісінькі поєднання слів можуть нести в собі приховане значення.

1.4. Складнощі та помилки під час перекладу військової термінології

Військовий переклад - це сфера перекладацької діяльності, в основі якої лежить переклад літератури, документації, фільмів та інших об'єктів військового спрямування, які містять у собі багато військової термінології, яку потрібно перекласти правильно, щоб певну інформацію було передано [7]. Через особливості військової термінології військовий перекладач має бути висококваліфікованим фахівцем, що спеціалізується на передачі військових і пов'язаних із ними текстів, володіти високим рівнем тематичної компетентності, щоб на основі фонових знань без усяких викривлень дати

правильний переклад певного терміна. Ба більше, професійний військовий перекладач має володіти термінологією в суміжних галузях, наприклад, у сфері інформаційних технологій, політиці та економіці. Проте існують групи перекладацьких помилок, які можуть зустрічатися практично в будь-якому художньому творі та спотворювати його зміст.

Однією з найважливіших і найпоширеніших проблем досягнення адекватності перекладу є передача стилю вихідного тексту, оскільки часто буває складно відповідати загальній функціонально-комунікативній спрямованості оригіналу з урахуванням відмінностей наявних норм мов. Крім того, стиль військових матеріалів може бути неоднорідним у ситуаціях, коли в одному тексті зустрічаються як архаїчні книжкові звороти, так і фамільярні вирази.

Здебільшого військові терміни не мають будь-якого емоційного забарвлення, проте деяке емоційне забарвлення може матися на увазі тим, хто розмовляє або пише, залежно від його ставлення до даного поняття, що теж є певною складністю для фахівців.

Важливою особливістю військових текстів є наявність багатоконпонентних термінів, що утворені з ряду іменників. Такі терміни можуть становити велику складність під час перекладу, оскільки за своїм змістом є цілими лексичними одиницями, тому їхній переклад є досить трудомістким через розмаїття семантичних зв'язків між складовими елементами всередині багатоконпонентного терміна. Через особливості структури англійської мови такі терміни несуть велике смислове навантаження, тому під час перекладу важливо з'ясувати стосунки між одиницями всередині багатоконпонентного терміна, визначити найважливіші та найстійкіші поєднання всередині цієї групи, а вже потім перекладати всю атрибутивну групу.

Досить часто трапляються помилки під час перекладу обчислень та інших дрібних відмінностей, які часто вислизують від перекладача. У США, наприклад, традиційна система обчислень зустрічається повсюдно: роботу

двигуна вимірюють у футофунтах (footpounds), атмосферний тиск - у фунтах на квадратний дюйм. Така система обчислень містить понад три сотні різних значень, які незвичні росіянину [48]. Ба більше, багато значень мають схожі назви, але означають зовсім різні речі.

Насамперед під перекладацькими помилками необхідно розуміти переклад, який має деякі неточності, що спотворюють його зміст [6]. Найпоширеніші перекладацькі помилки були розділені Михайлом Олександровичем Шевченком у роботі "Роль професійної підмови в навчанні військового перекладу" на чотири великі групи з вужчими категоріями всередині них: смислові порушення, стилістичні помилки, неправильне передавання емоцій, порушення узусу мови [32].

Смислові порушення під час перекладу охоплюють такі категорії помилок: заміна інформації, додавання, опущення або неточне передання інформації, зазначеної в оригіналі. Усі перераховані помилки цієї категорії можуть сильно спотворити справжній зміст оригінального тексту. Також, можна зробити висновок, що перекладач слабо підготовлений до роботи або ж, найімовірніше, невірно розуміє значення деяких слів і словосполучень, неправильно інтерпретує їх у конкретному контексті.

Стилістичні помилки являють собою недоречне калькування, помилки під час передання стилю і жанру оригінального тексту, стилістичні неточності під час використання норм тієї мови, якою перекладається оригінал. Ці помилки виникають при поганому розумінні стилістичних відмінностей, жанрів тих мов, які використовуються в конкретному перекладі.

Неправильна передача емоцій включає в себе авторську позицію,

неточне посилення або ж навпаки послаблення експресії почуттів. У даному випадку перекладач не вміє достатньою мірою оцінювати авторську позицію та задум тексту загалом, який має бути переданий. Крім того, перекладач, імовірно, може просто неправильно підібрати засоби, необхідні

для опису та вираження конкретної ситуації або ж використати ті мовні засоби, що можуть не збігатися з мовою оригіналу.

До останньої групи помилок належить порушення узусу мови, якою необхідно перекласти текст. До таких помилок належать: орфографічні або пунктуаційні помилки, неправильний переклад власних імен або ж просто неправильне оформлення текстів певних типів у мові перекладу. У цьому випадку перекладач недостатньо компетентний у своїй рідній мові, що може ускладнити розуміння перекладеного тексту.

У зв'язку з тим, що користувачі перекладених військових текстів шукають термінологічної точності, будь-які форми прагматичної адаптації початкових текстів зазвичай не прийнятні. Через відсутність відповідної тематичної компетенції недосвідчені перекладачі часто вдаються до літературності під час перекладу багатозначних вихідних термінів, обираючи при цьому варіант перекладу, що пишеться або вимовляється аналогічно вихідною мовою, а не варіант, який має точний переклад у певному контексті. Це призводить до безлічі "помилкових друзів перекладача" або неоднозначності перекладу.

Насамкінець важливо сказати, що для правильного перекладу необхідно володіти високим рівнем професіоналізму, адже в іншому разі перекладач навряд чи зможе виконати якісний переклад не тільки на іноземну, а й навіть на свою рідну мову.

1.5. Висновки з Глави 1

У теоретичній частині цієї роботи подано не лише інформацію про військовий переклад, а й про загальну теорію перекладу, про ключові історичні постаті, які вплинули на розвиток перекладацької діяльності. Дослідивши теоретичну інформацію за темою військового перекладу, ми

дізналися, що військовий переклад з'явився багато років тому, однак, минуло багато часу, перш ніж він став міждисциплінарною наукою.

Крім того, було з'ясовано, що військовий переклад має володіти такими критеріями, як стилістичне збереження стилю та синтаксичне збереження структури тексту, об'єктивність перекладача, еквівалентність та адекватність, адже від них залежить те, наскільки правильно, чітко та правильно буде перекладено текст. У теоретичній частині було представлено головні стратегії перекладу, які будуть використані в практичній частині під час аналізу та порівняння перекладу військової термінології у фільмах Стівена Спілберга "Список Шиндлера" та "Врятувати рядового Раяна".

Також нами було вивчено різні способи словотворення військової термінології, її особливості та найпоширеніші помилки під час перекладу військових текстів. Ми дійшли висновку, що найпоширенішим способом утворення нових термінів є афіксація, адже в англійській мові є безліч різних суфіксів і префіксів, які мають велике число значень, отже, можуть утворювати незліченну кількість нових термінів із різним змістом.

Велика кількість помилок під час перекладу військової термінології і не тільки часто пов'язана з некомпетентністю перекладачів, які недостатньо глибоко розуміються як на мові перекладу, так і на своїй рідній мові, що і є причиною неточностей.

Ця інформація допомагає нам зрозуміти, що справді грамотний професійний перекладач має постійно вивчати спеціальну літературу, слідкувати за всіма змінами у військовій сфері, щоб здійснювати по-справжньому якісний переклад.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ВІЙСЬКОВОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ НА ПРИКЛАДІ ФІЛЬМІВ "СПИСОК ШИНДЛЕРА" І "ВРЯТУВАТИ РЯДОВОГО РАЯНА"

2.1 Військові фільми як наочний приклад для аналізу військової термінології

Для виконання практичної частини нашої роботи було обрано два найпопулярніші фільми Стівена Спілберга про війну: "Список Шиндлера" і "Врятувати рядового Раяна". Обидва фільми були удостоєні "Оскара": "Список Шиндлера" отримав сім нагород, зокрема в номінації "найкращий фільм"; "Врятувати рядового Раяна" - п'ять нагород, включно з "найкращою режисурою". Саме тому ці фільми здалися цікавими для нашого аналізу. Дата прем'єри фільму "Список Шиндлера" відбулася 1994 року, а кінострічка "Врятувати рядового Раяна" вийшла в прокат у 1998 році, а оскільки від дати прем'єр минуло вже понад двадцять років, деякі терміни можна вважати такими, що застаріли або ж дещо змінили своє значення.

Обидва фільми оповідають про події Другої світової війни 1939-1945 років, але сюжет розгортається в них абсолютно по-різному. Кінофільм "Список Шиндлера" більше оповідає про цивільне життя жителів Німеччини і про їхні взаємини з польськими євреями, ніж про військове протистояння на полі бою. Головний герой фільму - Оскар Шиндлер - німецький бізнесмен, який врятував понад тисячу євреїв під час Голокосту від переміщення їх до концтабору шляхом створення великої фабрики з виробництва емальованих виробів, де і були задіяні євреї як робітники на заводі.

Суть другого фільму, "Врятувати рядового Раяна", полягає саме у військовому протистоянні американських солдатів з німцями під час Нормандської операції. Групу солдатів під командуванням капітана Джона Міллера направили на пошуки такого собі рядового Раяна, мати якого вже

втратила трьох синів на війні. Капітану Міллеру було наказано повернути єдиного вцілілого в бою сина бідної жінки, щоб хоч якось пом'якшити її горе. Під час фільму солдатам довелося пережити безліч випробувань, які в підсумку привели їх до Джеймса Раяна. Наприкінці фільму капітан Джон Міллер і майже вся його команда гинуть унаслідок кривавої битви, однак, Раяну вдається врятуватися і дожити до глибокої старості.

Оскільки фільми мають схожу тематику, але абсолютно різний сюжет, то можна стверджувати, що вони наповнені різними термінологічними одиницями. У фільмі "Список Шиндлера" було використано не так багато термінів, які мають фіксоване словникове значення. Однак, у мовленні героїв активно вживалися словосполучення та вирази, що мають прямий стосунок до військової тематики, безліч назв різних об'єктів та німецьких військових звань, значення яких не буде зрозумілим звичайному глядачеві.

Кінокартина "Врятувати рядового Раяна" яскраво оповідає про військове протистояння між американськими та німецькими солдатами, тож мовлення героїв наповнене великою кількістю сталих військових термінів, назв технічних озброєнь та інших військових пристосувань, звань, а також словосполученнями й виразами, що мають стосунок до військової справи.

Загалом під час перегляду фільму "Список Шиндлера" було виявлено 66 військових фраз і термінів, з фільму "Врятувати рядового Раяна" в сумі для аналізу ми вибрали 110 одиниць військової термінології. Для детальнішого аналізу всі терміни з обох фільмів було поділено на шість груп: військові звання, "неправдиві друзі перекладача", іменники, дієслова, різноманітні назви, що стосуються військової справи, та інші словосполучення й фрази, які близькі військовій науці.

Для аналізу військової термінології, яка була використана у фільмах, ми користувалися такими матеріалами: "Англо-російський військовий словник термінів по тилу і постачанню" та "Англо-російський військовий словник" у двох томах, доцента і кандидата філологічних наук, Г. А. Судзиловського [23, 24,25].

2.2 Аналіз термінології фільму "Врятувати рядового Раяна"

Проаналізуємо термінологію фільму "Врятувати рядового Раяна", у якому ми виявили набагато більше простих термінологічних одиниць, що мають фіксоване словникове значення, ніж у фільмі "Список Шиндлера". Ми розділили виявлені одиниці на шість умовних термінологічних груп.

До першої групи термінів належать військові звання. Під час перегляду фільму ми виявили такі терміни як: acaptain - капітан, asergeant - сержант, acolonel - полковник, anAdjutantGeneral - генерал ад'ютант, aprivate - рядовий, acorporal - капрал, asuperiorofficer - командир, amajor - майор, alieutenant - лейтенант, aBrigadierGeneral - бригадний генерал, aDeputyCommander - заступник командувача, CO - командир. Переклад, який вказано для кожного терміна, був заявлений професійними перекладачами у фільмі.

Відповідно до використаних словників, терміни acaptain, asergeant, acolonel, anAdjutantGeneral, aprivate, acorporal, amajor, alieutenant, aDeputyCommander відносяться до статутної військової термінології, мають точні встановлені словникові значення, які й були використані професіоналами під час перекладу, тож можна стверджувати, що дані термінологічні одиниці було перекладено за допомогою стратегії визнаного перекладу. Термін asuperiorofficer встановлено в словнику як "начальник, старший за званням (офіцер)" [24]. Перекладачі використовували схоже за змістом значення "командир", що можна розцінювати як синонім, отже, стратегія перекладу - синонімія. Звання aBrigadierGeneral не має встановленого значення у словарях, що використовуються, однак, існує термін brigadier, який перекладається як "бригадний генерал, бригадир". Імовірно, в інших словниках цей термін має визнаний переклад, але оскільки у використовуваних нами словниках такого терміна немає, то можна припустити, що перекладачі використовували прийом наскрізного перекладу

або кальки, тобто буквально переклали це словосполучення. Остання аббревіатура, що належить до групи звань, це CO - командир. Розшифровується вона як "commandingofficer". Це словосполучення також має встановлене словникове значення "командир, начальник", тому стратегією перекладу є визнаний переклад.

До наступної групи термінів належать "помилкові друзі перекладача". У фільмі "Врятувати рядового Райана" ми виокремили три таких терміни: аcompany - батальйон, аengineer - сапер, аtiger - тигр. Ці слова можуть ввести в оману глядача або непрофесійного перекладача в разі неправильного їх тлумачення. Усі ці терміни мають встановлені словникові значення, що відповідають запропонованим перекладачами, однак, термін аtiger було використано в значенні тигр - назва моделі танка, що не вказано в жодному з використовуваних словників. Проте всі терміни були перекладені за допомогою стратегії визнаного перекладу.

Третьою групою термінів є іменники. У фільмі ми виявили 40 іменників, які становлять найчисленнішу групу з усіх термінів: аoperation - операція (військова), аtrap - трап, аammo - боєприпаси, патрони аtank - танк, аarmor - зброя, аBangalore - снаряд, агrenade - заряд, граната, абayonet - багнет, амortar - міномет, аmachinegun - кулемет, аflame - полум'я, аdozer - техніка, аflank - фланг, аtroop - солдати, аduty - бойове завдання, адivision - дивізія, аminefield - мінне поле, аartillery - артилерія, аcasualty - втрата, аtarget - ціль, аwarfare - бойова зброя, аregiment - взвод, аcanteen - фляжка, аoutfit - дивізія, абazooka - базука, аaction - бій, аembarkation - порт, аunit - підрозділ, аwinch - техніка, аparatrooper - парашутист, аmag - магазин, аcombat - бій, аreinforcement - зміна, аdemolition - вибухівка, аfuse - гніт, аmine - міна, аinfantry - піхота, аkraut - фріц, атank-buster - штурмовик, аradar - радіолокатор.

Іменники аoperation, атank, агrenade, абayonet, амortar, аmachinegun, аflame, аdozer, аflank, адuty, адivision, аminefield, аartillery, аtarget, аcanteen, абazooka, аaction, аunit, аparatrooper, аcombat, аdemolition,

amine, [aradarianinfantry](#) включені до словників Судзиловського і мають ті самі значення, які були використані перекладачами, отже, стратегія - визнаний переклад. Також, термін afuse був перекладений за допомогою цієї стратегії незважаючи на те, що в словнику цей термін має значення "(електричний) запобіжник". Проте, електронний словник Мультитран пропонує безліч варіантів перекладу цього терміна, серед яких є "гніт" [53].

Термін aatpr вказано в словнику з іншими значеннями: похила ПУ, апарель, сходня. Апарель - це "пологий майданчик, насип або платформа для підйому і спуску техніки, вантажів, тварин тощо", тому перекладачі використали стратегію синонімії, бо "трап" має таке саме значення [51].

Терміни anammo і amag - це нестатутна військова лексика, що є скороченнями від [anammunitioniamagazine](#), які, своєю чергою, вже мають встановлені словникові значення, що відповідають перекладу професіоналів.

Aapatmog у словнику Судзиловського має такі значення "(бронь)танкові та механізовані війська, танки, броня, броньований" і вживається переважно як прикметник [23]. Можливо, було використано стратегію синонімії, внаслідок якої перекладач використав російський переклад "зброя", щоб узагальнити всю використану зброю, а не ставити акцент саме на броньованих танках.

Наступний термін aBangalore, що, на думку авторів, означає - снаряд. Цей термін також не вказано в жодному з використаних словників, однак, нам вдалося з'ясувати, що bangaloretorpedo - "це подовжений підривний заряд для різання проходів у дротяних загородженнях і мінних полях" [56]. Таким чином, було використано стратегію синонімії.

Термін атгоор був перекладений як "солдати", але згідно зі словниками Судзиловського атгоор означає "рота, батарея, взвод, війська, частини та підрозділи". У цьому випадку було використано стратегію культурного еквівалента, оскільки значення перекладу дещо відрізняється від значення оригіналу.

Під час перекладу термінів *acasualty*, *areinforcement* було використано стратегію синонімії, оскільки словникове значення дещо відрізняється від запропонованих перекладів: *acasualty* - поранений, убитий, уражений; *areinforcement* - поповнення, підкріплення.

Термін *awarfare* у словниках, які були використані нами, а також у всіх інших джерелах має значення "бойові операції, методи і способи ведення війни, війна, військові дії", але не "бойова зброя". На нашу думку, це може бути помилкою, оскільки цей термін має зовсім інше значення. Крім того, переклад терміна *aregiment* - взвод теж може бути помилковим, тому що в словниках Судзиловського цей термін має значення "полк, розпорядок". Кількість солдатів у взводі і в полку сильно відрізняється один від одного, тому ці терміни не взаємозамінні. Також, *anembarkation* означає "посадка або навантаження на корабель, літак, вантаж, посадка". Значення "порт" не було знайдено нами в жодному словнику, що можна вважати помилкою перекладачів.

Anoutfit у словниках має значення "обмундирування та спорядження", проте електронний словник Мультитран пропонує такі варіанти перекладу: "інструмент, організована група, загін, оснащення" [53]. Переклад "дивізія" можна вважати синонімом до слова "організована група", тому стратегія перекладу - синонімія.

Далі термін *winch* - техніка в усіх словниках, які ми перевірили, має переклад "лебідка" у своєму технічному або військовому значенні. Імовірно, було використано стратегію культурного еквівалента, бо лебідка - це тяговий механізм, що може вважатися технікою, а значення "лебідка" може бути зрозумілим не кожному глядачеві.

Останніми термінами, що належать до групи іменників, є *akraut* - фріц, *atank-buster* - штурмовик. Обидва терміни не включені до словника Судзиловського, однак, нам вдалося дізнатися, що *akraut* - це зневажливе прізвисько німців, що увійшло у вжиток через традиційну складову німецької кухні - квашену капусту. Також, цей термін може перекладатися як "німкєня",

німчура, фашист" [58]. Таким чином, стратегія перекладу - компонентний аналіз, тому що такі варіанти перекладу не є очевидними еквівалентами, але мають схоже значення, яке в даному випадку проявляється за допомогою метафоричного перенесення і має зневажливе стилістичне забарвлення. Tank-buster також має значення "засіб боротьби з танками, протитанковий літак" [55], що схоже зі значенням "штурмовик" - літальний апарат для ураження наземних цілей, отже стратегія перекладу - синонімія.

Наступну групу термінів складають дієслова. Ми виявили всього п'ять: todefilade - вперед до насипу, toparachute - десантуватися, tosalute - віддавати честь, todisplace - відходити, toreload - перезарядити.

Дієслово todefilade, згідно зі словником Судзиловського, має значення "укриття, вкривати, служити укриттям". У цьому випадку було використано стратегію описового еквівалента, оскільки перекладач за допомогою кількох слів перекладає термін і вбудовує його в конкретний контекст.

Термін toparachute має встановлене словникове значення "стрибати з парашутом", що є синонімом до дієслова "десантуватися", отже стратегією перекладу є синонімія.

Tosalute і toraload були перекладені за допомогою стратегії визнаного перекладу, оскільки до словників, які ми використовували, включені ці варіанти перекладу.

Останній термін, що належить до групи дієслів, - todisplace. У військовому словнику Судзиловського він має значення "перемішатися", що є синонімом до слова "відходити", отже, стратегія - синонімія.

У фільмі ми виявили 26 назв різних видів зброї, установ та інших військових еквівалентів, що мають стосунок до військової тематики: MedicalBattalion - медичний батальйон, NavyBeachBattalion - військово-морський береговий батальйон, BAR - гвинтівка, MG42 - МГ42, Germanlines - німецький тил, KIA - списки зниклих безвісти, WarDepartment - військовий департамент, TellerMine - міна Теллера, TNT - динаміт, aspringmine - міна-

пастка, asniperrifle - гвинтівка, amachinegun - кулемет, astickybomb - бомба липучка, compositionB - толові шашки, WehrmachtInfantry - піхотний полк, MP - військова поліція, SSPanzer - бронетанковий батальйон СС, AirForce - ВПС, PoW - військовополонений, ThechiefofStafffortheUnitedStatesArmy - начальник штабу армії США, 20-millimeter - кулемет, 30-cal - патрон, 60 rounds - міна, ahalftrack - самохідка, SecretaryofWar - міністр оборони, chiefofStaff - начальник армії США.

З усіх цих термінів ми виявили лише три, які згадуються в словниках: medicalbattalion, AirForce, chiefofstaff. Medicalbattalion має словникове значення, яке повністю відповідає перекладу у фільмі. Термін AirForce самостійно не зазначений у словниках, однак, згадується в інших поєднаннях, наприклад, AirForce Service Command - командування обслуговування ВПС, служба тилу ВПС, airforcesupply - постачання ВПС, AirForce Supply Office - управління постачання ВПС і так далі. Оскільки в зазначених словосполученнях AirForce перекладається як "ВПС", то можна дійти висновку, що значення цього терміна також є загальноприйнятим, отже, стратегія перекладу обох термінів - визнаний переклад. Словосполучення chiefofstaff має переклад "начальник штабу", окрім того, сайт sophtext.reverso.net пропонує такі варіанти перекладу: "глава адміністрації, керівник апарату, начальник генерального штабу і так далі" [44]. Переклад "начальник армії США" може бути синонімом перерахованих вище варіантів значень.

Терміни NavyBeachBattalion, WarDepartment та ThechiefofStafffortheUnitedStatesArmy були переведені за допомогою стратегії наскрізного перекладу й адаптовані під певний контекст у фільмі.

Такі терміни BAR - гвинтівка, MG42 - МГ42, TellerMine - міна Теллера, TNT - динаміт, aspringmine - міна-пастка, asniperrifle - гвинтівка, amachinegun - кулемет, astickybomb - бомба-липучка, 20-millimeter - кулемет, compositionB - толові шашки, 30-cal - патрон, ahalftrack - самохідка, 60 rounds - міна - є назвами зброї, які перекладачі адаптували для простого глядача за

допомогою стратегій натуралізації або визнаного перекладу, однак, ми вважаємо, що переклад терміну MG42 є не зовсім правильним, оскільки такий переклад не дає жодного уявлення про цю зброю глядачеві. Переклад "кулемет" був би доречнішим у цьому випадку.

Для терміна [Germanlinesсайт](#) [соптхт.reverso.net](#) пропонує такі варіації перекладу: "німецькі позиції, німецький тил, німецькі лінії, німецька оборона" [44]. Переклад "німецький тил", який було використано у фільмі, є синонімічною варіацією перекладу, отже стратегія - синонімія.

Абревіатура KIA розшифровується як killedinaction, що означає "загинув у бою" [49]. Оскільки ця фраза має фіксоване значення, можна зробити висновок, що перекладачі могли припуститися помилки під час перекладу. Крім того, термін SecretaryofWar - міністр оборони має встановлене значення "військовий міністр", що може також бути неточністю.

Під час перекладу терміна WehrmachtInfantry перекладачі опустили переклад слова "Wehrmacht". Можливо, було використано стратегію функціонального еквівалента, і був лише термін "infantry" - нейтральне до культури слово.

Абревіатура MP розшифровується як "militarypolice" і має визнаний переклад, який і був використаний у фільмі.

Термін SSPanzer - бронетанковий батальйон СС має німецьке походження schwereSS-Panzer-Abteilung, що має встановлений переклад - важкий танковий батальйон військ СС [60]. Останній термін PoW - військовополонений або prisonerofwar також має встановлене значення, що відповідає перекладу у фільмі, отже, в обох випадках було використано стратегію визнаного перекладу.

Остання група термінів фільму "Врятувати рядового Райана" містить у собі різні слова, словосполучення і фрази, які не підходять до жодної іншої групи, але мають прямий стосунок до військової термінології: portside - лівий борт, starboardside - правий борт, overtheside - за борт, arallyingpoint - пункт збору, tobepre-sighted - перебувати під прицілом,

deadmen - трупи, ashoreparty - береговий загін, abattalionsurgeon - дивізійний хірург, afireposition - вогнева позиція, afiringsquad - команда смертників, ceasefire - припинити вогонь, arescuemission - рятувальний загін, amixed, high-densityfield - поле з найрізноманітнішими мінами з великою щільністю, aminedetector - міношукач, apublic-relationmission - місія особливої суспільної важливості, attention - струнко, asyouwere - вільно, bullet-proof - куленепробивний, arallypoint - місце збору, suppressingfire - постійний вогонь, agrenaderange - відстань кидка гранати, a raconelement - розвідка, fieldmanual - настанови, afieldoffire - зона обстрілу.

Для фраз portside - лівий борт, overtheside - за борт [istarboardside](#) - правий борт сайт [context.reverso.net](#) пропонує єдині варіанти перекладу "лівий борт", "за борт" і "правий борт" у різних контекстах, тож стратегія перекладу - визнаний переклад [44].

Словосполучення arallyingpoint включено до словника термінів Судзиловського з варіантами перекладу "пункт збору, пункт зосередження", отже, стратегією перекладу є визнаний переклад.

Для виразу tobepre-sighted ми не знайшли варіанти російського перекладу в інших контекстах. У книзі Девіда Роббінса "Last Citadel" дане словосполучення було використане в реченні "Everyopenpieceofland, Breitknew, wasgirdedwithminesandwire, pre-sightedbythousandsoflongbarrels, rowsofgunneryineverycaliber", де переклад "перебувати під прицілом" може бути доречний [41]. У цьому випадку було використано стратегію синонімії, оскільки дослівний переклад фрази "бути передбачуваним".

Фраза deadmen належить до нестатутної військової термінології. У словнику Судзиловського згадано тільки термін "dead - загиблий". Під час перекладу цього словосполучення було використано стратегію синонімії, у результаті якої "загиблий" було замінено на "трупи".

Ashoreparty, afieldoffire, fieldmanual, attention, ceasefire, arallypoint, [aminedetector](#) afireposition були переведені за допомогою стратегії визнаного перекладу, тому що фрази зі значенням "береговий загін", "зона обстрілу",

"настанови", "струнко", "припинити вогонь", "місце збору", "міношукач" і "вогнева позиція" зазначено в словнику. Abattalionsurgeon має словникове значення "батальйонний лікар", але оскільки в контексті фільму це словосполучення переклали як "дивізійний хірург", то, ймовірно, було використано стратегію синонімії.

Фразу afiringsquad включено до словника термінів зі значенням "команда, вбрана для розстрілу", що схоже з перекладом "команда смертників", отже, стратегія перекладу - синонімія.

Для фрази arescuemission сайт сопtext.reverso.net визначає переклад "рятувальна операція" як найбільш використовуваний [44]. Можна припустити, що варіант перекладу "рятувальний загін" є не зовсім правильним, оскільки жодного прикладу з таким варіантом перекладу виявлено не було.

Фразу high-densityfield - поле з найрізноманітнішими мінами з великою щільністю було перекладено за допомогою описового еквівалента, оскільки це поняття розгорнуто пояснюється мовою перекладу. Та ж сама стратегія була використана у випадку з виразами apublic-relationmission - місія особливої суспільної важливості та agrenaderange - відстань кидка гранати.

Військова команда asyouwere має визнане значення "відставити", однак, у фільмі перекладачі використали варіант "вільно". Насправді, команда "вільно" англійською мовою вимовляється як "atease" [52]. На основі цієї інформації можна зробити висновок, що перекладачі припустилися помилки.

Прикметник bullet-proof вказано в словнику в поєднанні з іменником "armor", що перекладається як "протикульова броня". Оскільки у фільмі bullet-proof має значення "куленепробивний", стратегією перекладу є синонімія.

Вираз suppressingfire - постійний вогонь було перекладено за допомогою стратегії синонімії, бо прикметник "suppressing" має значення "пригнічувальний".

Останній військовий термін фільму, який потребує пояснень - це *agasonement*. Він має встановлене значення "радіолокаційний маяк", що відрізняється від перекладу "розвідка" у фільмі. Можливо, за сюжетом фільму за допомогою цього маяка розвідка передавала якісь сигнали одна одній, від чого й пішла така назва. В іншому випадку цей переклад може вважатися **ПОМИЛКОЮ**.

Таким чином, нам вдалося з'ясувати, що найпоширенішими стратегіями перекладу є синонімія та визнаний переклад, адже більшість термінів, які використовуються солдатами на полі бою, є статутною військовою термінологією, що має фіксовані російські еквіваленти, які варіюються залежно від контексту. Крім того, ми змогли виявити кілька помилок і неточностей, яких припустилися перекладачі. Можливо, подібні помилки не чинять сильного впливу на розуміння сюжету, але все ж таки не повинні допускатися під час перекладу подібної термінології.

2.3 Аналіз термінології фільму "Список Шиндлера"

У фільмі "Список Шиндлера" ми виявили 66 термінологічних одиниць і виразів, які також розділили на шість груп, описаних у попередньому параграфі.

До першої групи звань ми віднесли сім термінів, які мають німецьке походження і були перекладені російською мовою за допомогою стратегії перенесення або транслітерації: *HerrOffizier* - герр офіцер, *Obersturmbannfuehrer* - оберштурмбанфюрер, *Hauptscharfuehrer* - гауптшадтфюрер, *Untersturmfuehrer* - унтерштурмфюрер, *HerrKommandant* - герр Комендант, *Rottenfuehrer* - ротенфюрер, *HerrDirektor* - герр Директор.

Ми вважаємо, що перекладачі припустилися помилки, використавши цю стратегію перекладу для складних німецьких звань, оскільки звичайний глядач не зрозуміє, що вони означають. Існують значення цих звань, які професіонали адаптували для звичайних глядачів, наприклад,

оберштурмбанфюрер - підполковник, гауптштадтфюрер - головний фельдфебель або унтер-офіцер, унтерштурмфюрер - лейтенант, ротенфюрер - старший ефрейтор [50].

До наступної групи термінів належать "помилкові друзі перекладача", серед яких ми виявили лише два терміни: atank - цистерна, aclub - кийок. Значення "цистерна" вказано в словнику Судзиловського, отже стратегія перекладу - визнаний переклад. Значення "кийок" також є визнаним перекладом в електронному словнику Мультигран [53].

До категорії "іменники" ми віднесли одинадцять термінів: asuperior - начальник, aghetto - гетто, aslave - раб, asub-camp - маленький табір, abolt - затвор, arin - бойок, agun - пістолет, aU-boat - підводний човен, abunker - бункер, amassacre - кривава бійня, amiscalibration - порушення калібрування.

Терміни asuperior - начальник, aghetto - гетто, aslave - раб, abolt - затвор, arin - бойок, agun - пістолет, aU-boat - підводний човен, abunker - бункер, amassacre - кривава бійня мають визнані варіанти перекладу, які відповідають словникам Судзиловського чи електронному словнику Мультигран.

Префікс sub- при додаванні до різних частин мови утворює нові слова і терміни зі значенням побічності, вторинності, розташування під чимось або нижче від чогось. Термін sub-camp - маленький табір був перекладений за допомогою стратегії натуралізації, оскільки перекладачі адаптували його значення під норми російської мови.

Термін amiscalibration - порушення калібрування також не згадано в жодному використовуваному словнику, однак до словника включено термін "calibration - калібрування". Спираючись на інформацію з Глави 1, префікс mis- утворює нові слова та терміни зі значенням "неправильний, помилковий". З цього можна зробити висновок, що термін amiscalibration був перекладений російською мовою за допомогою стратегії натуралізації, оскільки перекладачі адаптували його для російського глядача.

Групу дієслів складають п'ять термінів: tolineup - побудувати (солдатів), toexhume - ексгумувати, toincinerate - спалити, torelocate - вивезти, toflee - бігти.

Жоден із термінів не зазначений у словниках Судзиловського, однак, в електронному словнику Мультитран усі перераховані вище дієслова зазначені з тими самими значеннями, що їх використали перекладачі у фільмі.

До групи "Назви" ми віднесли чотирнадцять термінів: the Germanforces - війська Вермахту, theSS - солдати СС, aBlauschein - блаушайн, синя картка, AdministrationandEconomicsOffice - міністерство економіки, Appellplatz - Апельплатц, Auschwitz - Освенцим, ArmamentsBoard - Армійське управління, ActofUnconditionalSurrender - акт про беззастережну капітуляцію, AlliedExpeditionaryForce - експедиційні союзні війська, SovietHighCommand - вище командування радянської армії, SovietArmy - радянська армія.

Термін theGermanforces - війська Вермахту було перекладено за допомогою синонімії, оскільки слово "вермахт" означає збройні сили будь-якої країни. Якби під час перекладу використовувалася стратегія наскрізного перекладу, то термін "forces" теж був би перекладений як "збройні сили".

Для терміна theSS - солдати СС було використано стратегію натуралізації, оскільки перекладачі адаптували це поняття для російського глядача.

Термін **aBIAUSSCHEIN** був використаний у фільмі кілька разів із двома різними варіантами перекладу "блаушайн, синя картка". Цю картку видавали людям, які мали різні навички, необхідні німецьким солдатам, наприклад, архітектори, шліфувальники по металу та інші професії. У випадку цього терміна перекладачі використовували різні стратегії перекладу: перенесення та наскрізний переклад з німецької мови, де "blau" - блакитний, синій, а "einSchein" - купюра, картка.

AdministrationandEconomicsOffice - міністерство економіки або WirtschaftsundVerwaltungshauptamt має визнане значення "головний

економічний та адміністративний офіс". Ймовірно, перекладачі не зовсім точно переклали цей термін у фільмі.

ТерміниAppellplatz - Апельплатц, Auschwitz - Освенцим були переведені за допомогою стратегії визнаного перекладу, оскільки ці назви мають встановлені значення.

Під час перекладу терміна ArmamentsBoard - Армійське управління перекладачі використовували стратегію натуралізації, щоб адаптувати термін для російського глядача. Дослівний переклад терміна може звучати як "Рада з озброєння".

Терміни, що залишилися, які належать групі назв Act of Unconditional Surrender - акт про беззастережну капітуляцію, Allied Expeditionary Force - експедиційні союзні війська, Soviet High Command - вище командування радянської армії, Soviet Army - радянська армія, були переведені за допомогою стратегії наскрізного перекладу, адже всі окремі слова, що складають ці терміни, мають ті самі значення, які й були використані перекладачами.

До останньої групи термінів ми віднесли словосполучення і вирази, що стосуються військової справи. Таких термінологічних одиниць ми виявили тридцять: ascertainSSofficer - якийсь есесівський офіцер, armycontracts - військові замовлення, somethingvaluabletothewareffort - щось корисне для війни, ametalpolisher - шліфувальник по металу, formilitaryuse - для військових потреб, nationalpriority - національна перевага, inReicheconomies - в економіці 3-го Рейху, atreasonableidea - зрада, civilemployees - цивільні службовці, forcedlaborcamp - табір примусових робіт, Shoothere, onmyauthority - Розстріляй її тут за моїм наказом, liquidationoftheghetto - ліквідація гетто, verygoodsaluting - добре віддавати честь, availabletoyou - у вашому розпорядженні, everyworkerthatishot - кожен розстріляний робітник, tocommitcrime - скоїти злочин, tokillarbitrarily - вбивати просто так, justificationtokill - підстава для вбивства, Ihavetoreport, sir - Дозвольте доповісти?, theygassedthem - вони задушили їх газом, Jew-

hatingtalk - антисемітизм, artilleryshells - артилерійські снаряди, tankshells - снаряди для танків, summaryexecutions - колективні розстріли, land, seeandairforces - сухопутні, морські та льотні з'єднання, amunitionsmanufacturer - виробник боєприпасів, aprofiteerofslavelabor - той, хто наживається на рабській праці, toreceiveorders - отримувати накази, countlessvictims - незліченні жертви, tobecaptured - бути заарештованим.

Більшість перерахованих вище термінів було перекладено за допомогою стратегії наскрізного перекладу: armycontracts - військові замовлення, somethingvaluabletothewareeffort - щось корисне для війни, ametalpolisher - шліфувальник по металу, formilitaryuse - для військових потреб, nationalpriority - національна перевага, civilemployees - цивільні службовці, forcedlaborcamp - табір примусових робіт, liquidationoftheghetto - ліквідація гетто, verygoodsaluting - добре віддавати честь, availabletoyou - у вашому розпорядженні, tocommitacrime - скоїти злочин, tokillarbitrarily - вбивати просто так, justificationtokill - підстава для вбивства, artilleryshells - артилерійські снаряди, tankshells - снаряди для танків, land, seeandairforces - сухопутні, морські та льотні з'єднання, summaryexecutions - колективні розстріли, amunitionsmanufacturer - виробник боєприпасів, aprofiteerofslavelabor - той, хто наживається на рабській праці, toreceiveorders - отримувати накази, countlessvictims - незліченні жертви, tobecaptured - бути заарештованим.

Для фрази ascertainSSofficer - якийсь есесівський офіцер була використана стратегія натуралізації, оскільки аббревіатура "SS" була адаптована для російського глядача. Та ж сама стратегія була використана і для виразу inReicheconomies - в економіці 3-го Рейху.

Стратегія функціонального еквівалента була використана для фрази atreasonableidea - зрада, оскільки перекладачі використали нейтральне до культури слово замість "зрадницька ідея"

У реченні Shooterhere, onmyauthority - Розстріляй її тут за моїм наказом були використані куплети, оскільки при перекладі було використано

дві стратегії. Першу частину речення було перекладено за допомогою стратегії наскрізного перекладу, а в другій частині було використано стратегію синонімії, оскільки фраза "onmyauthority" має кілька значень, які можна вживати залежно від контексту: моя відповідальність, мій авторитет, моє керівництво, за моїм наказом та інші згідно з сайтом sophtext.reverso.net [44].

У випадку з фразою `everyworkerthatissot` - кожен розстріляний робітник була використана стратегія зрушень або транспозицій, тому що пасивний стан, який доволі часто використовується в англійській мові, не такий популярний у російській, тому замість нього перекладачі використали дієприкметник.

Фраза `Ihavetoreport, sir` - Дозвольте доповісти? найімовірніше, має визнаний варіант перекладу, адже на сайті translate.vc ми знайшли різні варіації цієї фрази, які мають практично один і той самий переклад [57].

Для виразу `theygassedthem` - вони задушили їх газом було використано стратегію натуралізації, оскільки перекладачі адаптували дієслово "gassed" для російської мови.

Стратегія функціонального еквівалента була використана у випадку з виразом `Jew-hatingtalk` - антисемітизм, оскільки ця фраза може перекладатися як "розмови про ненависть до євреїв", що може розцінюватися як образа в деяких випадках, тому перекладачі використали більш нейтральний термін.

Аналізуючи все вищесказане, можна зробити висновок, що для багатокomпонентних термінів перекладачі найчастіше використовували стратегію наскрізного перекладу, а для простих термінів - стратегію визнаного перекладу. Грубих помилок виявлено не було, однак, ми вважаємо, що під час перекладу німецьких військових звань було б краще використовувати російські аналоги, а не прийом транслітерації, оскільки російський глядач навряд чи зрозуміє, яке місце людина посідає у військовій ієрархії.

2.4 Висновки з Глави 2

У практичній частині роботи ми постаралися виокремити всі військові терміни, які були використані у фільмах "Врятувати рядового Райана" і "Список Шиндлера". У наведених нижче таблицях ми, за допомогою методу кількісного аналізу даних, підраховали всі види використаних перекладацьких стратегій, а також помилок і неточностей, яких припустилися під час перекладу.

Таблиця А за фільмом "Врятувати рядового Райана"

Стратегії/Помилки/Неточності

Загальна кількість випадків використання

Перенесення	-
Натуралізація	7
Культурний еквівалент	2
Функціональний еквівалент	1
Описовий еквівалент	4
Компонентний аналіз	1
Синонімія	18
Наскрізний переклад	4
Зсуви та транспозиції	

-	Модуляція
-	Визнаний переклад
64	Компенсація
-	Парафраза
-	Куплети
-	Примітки
-	Помилки/Неточності
9	

Таким чином, ми виявили, що у фільмі "Врятувати рядового Райана" найпоширенішою перекладацькою стратегією є визнаний переклад, адже її було використано для перекладу 64 термінів, що становить практично половину всіх термінологічних одиниць. Далі йде стратегія синонімії, використана для перекладу 18 термінів. Також було виявлено 9 помилок, які дещо спотворюють зміст перекладу, але не перешкоджають розумінню тексту. На нашу думку, частота використання стратегії визнаного перекладу порівняно з іншими використаними стратегіями пояснюється тим, що сам сюжет фільму розгортається на полі бою, де солдати часто використовують назви військової техніки, зброї та інші терміни, які, здебільшого, мають встановлені варіанти перекладу. Таким чином, контекст дії фільму визначає найбільш підходящу стратегію перекладу.

Таблиця Б за фільмом "Список Шиндлера"

Стратегії/Помилки/Неточності

Загальна кількість випадків використання

Перенесення	8
Натуралізація	7
Культурний еквівалент	-
Функціональний еквівалент	2
Описовий еквівалент	-
Компонентний аналіз	-
Синонімія	1
Наскрізний переклад	27
Зсуви та транспозиції	1
Модуляція	-
Визнаний переклад	19
Компенсація	-
Парафраза	-

	Куплети
1	
	Примітки
-	
	Помилки
1	

Під час аналізу термінології фільму "Список Шиндлера" ми встановили, що найбільш використовуваними стратегіями є: наскрізний переклад (27 термінів) і визнаний переклад (19 термінів). Помилка була виявлена лише одна, і вона теж не ускладнює розуміння фільму. У цьому фільмі переважає використання багатокomпонентних термінів, які були перекладені за допомогою стратегії наскрізного перекладу, оскільки більшість із них не занесені у використані нами словники. Ми вважаємо, що так відбувається через те, що фільм "Список Шиндлера" більше демонструє нам життя цивільного народу у воєнний час, тож переважна кількість фраз і термінів не мають прямого відношення до бойових дій, а відтак, не всі з них мають встановлені словникові значення.

Отримані результати показують, що не існує універсальної перекладацької стратегії, яка може бути застосовна в будь-якому випадку, тому військовим перекладачам слід постійно вдосконалювати свої навички, щоб слідувати новим тенденціям у розвитку військового перекладу.

ВИСНОВОК

Провівши дослідницьку роботу, ми дізналися, як лінгвісти визначають поняття "переклад", вивчили основні перекладацькі стратегії та критерії, яким має відповідати будь-який перекладений текст. Ми ознайомилися з класифікацією утворення військових термінів, серед яких такі, як, наприклад, "хибні друзі перекладача", афіксація, словоскладання, скорочення та інші. Крім того, ми з'ясували, що військові тексти відносяться до двох функціональних мовних стилів - офіційно-ділового та науково-технічного, бо містять у собі особливості цих стилів.

Ця робота показує, що військова термінологія - це наука, що постійно змінюється і потребує особливої уваги. Також, важливо враховувати, що військові терміни бувають не тільки офіційні, а й нестатутні, переклад яких вимагає ще більшої майстерності перекладача. Необхідно взяти до уваги, що військовий переклад повинен володіти такими якостями, як адекватність та еквівалентність, тобто бути максимально наближеним до тексту оригіналу як на семантичному, так і на комунікативному рівнях. Важливо знати різні аббревіатури та скорочення, які досить часто трапляються під час перекладу військової термінології, з метою створення лаконічних текстів, різноманітних шифрів або ж економії часу, місця та мовленнєвих засобів.

У результаті дослідження ми змогли з'ясувати, які помилки найчастіше можуть траплятися під час перекладу військової термінології, наприклад, смислові порушення, стилістичні помилки, неправильне передання емоцій під час перекладу та порушення узусу мови.

У практичній частині цієї роботи ми порівняли та проаналізували перекладацькі стратегії, використані під час перекладу військових термінів у двох фільмах, і нам вдалося встановити, що найпоширенішою стратегією під час перекладу простих термінів є визнаний переклад, адже більшість із цих термінів включено у військові словники Г.А.Судзиловського, які були використані нами для аналізу. Також, часто зустрічалася стратегія синонімії, оскільки більшість термінів вказані в словниках з кількома варіантами

перекладів. Для багатокомпонентних термінів перекладачі найчастіше використовували стратегії визнаного перекладу, оскільки деякі з них були включені в словники, а також наскрізного перекладу або кальки. Терміни, що належать до групи "назви", найчастіше мали встановлене значення, отже, під час їхнього перекладу також використовувалася стратегія визнаного перекладу.

Проте нам вдалося виявити деякі неточності, які були здійснені перекладачами, наприклад, переклад складних німецьких військових звань шляхом транслітерації виявився не найкращим вибором перекладацької стратегії, тому що такий переклад ускладнює їхнє розуміння. Нам вдалося з'ясувати, що більшість помилок відносяться до групи смислових порушень, оскільки деякі терміни були не зовсім точно перекладені, що може значно вплинути на спотворення смислу тексту і неправильного сприйняття кінофільму глядачем. Однак, у випадку з фільмами "Список Шиндлера" і "Врятувати рядового Раяна", грубих помилок виявлено не було, тому можна стверджувати, що перекладачі добре впоралися зі своєю роботою.

Таким чином, ми впевнені, що дані варіанти перекладу фільмів відповідають критеріям Алана Даффа, які визначають по-справжньому якісний переклад: збереження структури, мовного стилю та істинного значення тексту, знання фіксованих значень термінів, об'єктивність і правильне використання ідіоматичних виразів, сленгу та інших прийомів, що допомагають зробити текст незвичним і цікавим.

Ми сподіваємося, що результати цього дослідження допоможуть зробити внесок у розвиток перекладацької діяльності, зокрема, військової термінології, врахувати всі нюанси під час перекладу військових текстів і уникнути помилок, які можуть негативно вплинути на якість перекладу. Результати дослідження також можуть бути використані на семінарських і практичних заняттях з усного та письмового перекладу як наочний приклад для студентів, які вивчають різні перекладацькі стратегії.

Схожість

Джерела з Інтернету

188

1	https://otherreferats.allbest.ru/languages/01215747_0.html		0.71%
2	http://um.co.ua/7/7-5/7-50718.html	26 джерел	0.52%
3	https://perviydoc.ru/v40971/%D1%88%D0%BF%D0%B0%D1%80%D0%B3%D0%B0%D0%BB%D0%BA%D0%B8_%D0%B	17 джерел	0.32%
4	https://jvestnik-sss.donnu.edu.ua/article/download/11265/11155	8 джерел	0.3%
5	http://ir.nmu.org.ua/handle/123456789/157161	43 джерела	0.29%
6	https://jarch.donnu.edu.ua/article/download/11575/11448	2 джерела	0.27%
7	https://ukrdoc.com.ua/text/40123/index-1.html	3 джерела	0.26%
8	https://pdpu.edu.ua/doc/vr/2017/dobrovolska/dis.pdf	4 джерела	0.25%
9	http://foreign-languages.karazin.ua/resources/763e70f83c5d89b34f486d93d473445e.pdf	4 джерела	0.25%
10	https://jarch.donnu.edu.ua/article/download/11586/11461	2 джерела	0.24%
11	http://rep.knlu.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/787878787/478/%D0%9A%D1%83%D0%B1%D1%96%D1%86%D1%8C%:	5 джерел	0.24%
12	https://ua-referat.com/%D0%9E%D1%81%D0%BE%D0%B1%D0%BB%D0%B8%D0%B2%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%5	5 джерел	0.22%
13	http://dspace.onu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/7361/1/127-131.pdf	20 джерел	0.22%
14	https://nuczu.edu.ua/images/topmenu/science/konferentsii/2021/12.pdf	2 джерела	0.21%
15	https://studopedia.ru/22_90099_ponyattya-perekladu-osnovni-perekladoznavchi-kategorii.html	17 джерел	0.2%
16	http://biblioteka.cdu.edu.ua/bulleten/movozn_visnuk_19.pdf		0.17%
17	https://www.myuniversity.ru/%d0%98%d0%bd%d0%be%d1%81%d1%82%d1%80%d0%b0%d0%bd%d0%bd%d1%8b%d0%b5_%...		0.17%
18	https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/38666/1/Veraksyeh_TV_magistr.pdf	2 джерела	0.14%
19	https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/45248/1/brovkina.pdf	2 джерела	0.13%
20	http://liber.onu.edu.ua/pdf/filol_stud2016_7.pdf	2 джерела	0.13%

